

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזהי"ת, פרשת שמות תשע"ב

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א' – א')

מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א שנכנס אל רבו וביקש ברכה לפרנסה טובה. יעץ לו הרבי שיסע לארץ רחוקה ושם יעשה לפרנסתו, אולם התנה עמו, שמידי פעם יכתוב אליו מכתב בו יתאר את מצבו ברוחניות ובגשמיות. עשה החסיד כעצת רבו ועקר דירתו לארץ אחרת ושם החל לעסוק במסחר וראה ברכה בעמלו. כעבור זמן כתב מכתב לרבו ובו מתאר את כל המוצאות אותו, סיפר על הצלחתו בעסקים, אולם קבל על כך שהאווירה הרוחנית רחוקה מלהיות משביעה רצון, וחסרונו של הרבי ושאר בני חבורת החסידים מורגש מאד, ושאל, האם להישאר או לשוב. לא עבר זמן רב והגיעה מכתב תשובה מהרבי בו הוא מורה לו להישאר על מקומו ולהמשיך בעסקיו. לאחר כשנה שלח החסיד מכתב נוסף ובו מתאר את אורח חייו, ובין השאר כתב כי בחסדי שמים התאקלם לחלוטין במקומו החדש ורכש לו ידידים כלבבו. לא חלף זמן רב ומברק תשובה הגיע אליו, ובו מורה לו הרבי לעזוב את הכל ומיד לשוב אל עיר מולדתו. עשה החסיד כאשר נצטווה ושב אל ביתו. מיד עם הגיעו נכנס החסיד לרבו לקבל שלום, כאשר התקבל אל הקודש פתח ושאל: יאמר נא לי הרבי, בתחילה כשהודעתי במכתב שקשה לי ואינני מרוצה מסביבתי, הורה לי הרבי להישאר, ואילו כאשר סוף סוף התאקלמתי מורה לי הרבי לשוב מיד. השיב לו רבו הקדוש: אכן כן, כל זמן שהרגשת זר ומנוכר לא היה חשש שאווירת הריקנות ורדיפת הגשמיות השוררת בארצות הניכר ישפיעו עליך, דוקא כשהתאקלמת במקום החדש עלה החשש פן ישפיע עליך לרעה.

וכן אנו מוצאים בתורה, נאמר בפסוק "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", למה כתב "הבאים" בלשון הווה, כי כל הימים שהיו בני ישראל במצרים לא שינו את שמם, את לבושם ואת לשונם, לא הושפעו מהמצרים מאומה, משום כך נאמר "הבאים", כי בכל יום ויום הרגישו בעצמם כאילו באו עתה זורים הם במקום זה. כך לא היה חשש שיידבקו במנהגיהם הרעים של מארחיהם.

וכאשר יענו אותו כן ירבה וגו' (א' – ב')

רק מפני הסבל והצרות שבני ישראל עברו, הם התרבו ונעשו לעם, אילו היו נותנים להם שוויון זכויות היו מתבוללים בין המצרים.

(הגה"ק ר"ש קלוגר זיע"א)

ויאמר משה מי אנכי כי אלך אל פרעה וגו' (ג' – א')

יש להבין למה כשאמר הקב"ה למשה שיתן התורה על ידו והוא יהיה רבן של ישראל לא סירב כלל, היכן היתה אז ענוותנותו. אלא אדרבה, משה רבנו מכח ענוותנותו, מאחר וראה שהתורה ניתנה על הר סיני, והטעם ידוע כמ"ש חז"ל (סוטה ה') לפי שהוא נמוך מכל ההרים, וראה שאין התורה ניתנת כי אם על ידי השפל והגרוע מכל, לפיכך מיד נתרצה שיתנתן התורה על ידו, מחמת רוב ענוותנותו שחשב שאין בישראל גרוע ממנו וזהו שאמרו בפרקי אבות "משה קבל תורה" וקשה, היכן ענוותנותו, לזה נאמר "מסיני" שלמד מסיני שניתן עליו את התורה מפני שהוא נמוך מכל ההרים, לכן גם נתרצה שיתנתן התורה על ידו.

(הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א)

ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך (א' – ג')

בפרך לשון פה - רך [סוטה י"א]: מצרים רצו שבנ"י יקלו בכל דבר, דכל דבר שבא בקלות בלי מניעות סימן הוא שאינו בגדר הקדושה, דבקדושה כל ההתחלות קשות, והם שכנעו את ישראל שלא יחמירו כ"כ, אבל באמת זוהי רק דרכם של המצרים אבל בנ"י "חוקיו ומשפטיו לישראל" חק הוא דבר קשה בלי טעם והסבר, וזה "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בלי ידעום" כי אומות העולם אינם יכולים לעמוד כשקצת קשה להם.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ותתצב אחותו מרחוק וגו' מה יעשה לו (ב' – ד')

מן הראוי שיאמר "מה יהיה מהנער", אך הנה אמחז"ל (סוטה י"ב) שטרם יולד התנבאה ותאמר לאביה ולאמה, הנה בן תלד אמי שיושיע את ישראל, וכשהושם ביאור טפוחה על ראשה ואמרו לה: היכן נביאותיך? והיא באמונתה היתה בטוחה שיתרחש כאן נס, אלא שלא ידעה מה יהיה הנס, ולכן כתוב "לדעת מה יעשה לו" כלומר, מה הנס אשר יעשה לו.

(אלשיך הקדוש זיע"א)

אהיה אשר אהיה (ג' – ד')

למה נקרא שמו של הקב"ה "אהיה אשר אהיה", כי שם זה מורה על התשובה, כשאדם מתחרט ואומר, אהיה טוב מהיום ואילך, מיד משיב לו הקב"ה, גם אני אהיה אתך ואשרה עליך את שכינתי.

(היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א)

למה הרעתה עם הזה למה זה שלחתי (ה' – כ"ב)

מנהיג המקבל על עצמו להיות מנהיגם של ישראל, צריך להיות מוכן לקבל על עצמו לסבול במקומם את הצער והסבל שמוטל עליהם. וכששלח הקב"ה את משה רבנו שיוציא את בני ישראל ממצרים, הבין משה שמעתה עליו כמנהיג ישראל לסבול את סבלם של כלל ישראל, סבר וקיבל על עצמו כי חשב שמעתה לא יסבלו ישראל צרות ומכאובים יותר. אולם עתה כשראה כי דבר זה לא הועיל וכי בני ישראל עדיין משועבדים בעבודת פרך במצרים וסובלים סבלם, תמה ושאל "למה הרעתה לעם הזה" שהרי אם עדיין הם סובלים "למה זה שלחתי" להיות מנהיגם.

(הרה"ק ר"י מרוזין זיע"א)

פניני השבת

לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת (ויקהל ל"ה – ג')

בכל ימות השבוע האדם טרוד ואין לו זמן למריבות ומחלוקת. ודווקא בשבת יום המנוחה, מתלקחת לפעמים אש המחלוקת, לפיכך הזהירה התורה הקדושה "לא תבערו אש (המחלוקת) בכל משבתכם ביום השבת"

(דברי אשר)